

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31.03.2020, sen. zn. 29 ICdo 36/2018, ECLI:CZ:NS:2020:29.ICDO.36.2018.1

Číslo: 12/2021

Právní věta: Možnost ujednat si v úvěrové smlouvě splatnost celého dluhu (včetně sjednaných úroků) pro případ, že (úvěrový) dlužník na sebe podá insolvenční návrh (zahájí insolvenční řízení), neodporuje žádnému kogentnímu ustanovení zákona, včetně ustanovení § 170 písm. a/ a b/ insolvenčního zákona, ani základním zásadám insolvenčního řízení, jak jsou vyjádřeny především v § 5 insolvenčního zákona.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 31.03.2020

Spisová značka: 29 ICdo 36/2018

Číslo rozhodnutí: 12

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Insolvenční řízení, Smlouva o úvěru, Úroky

Předpisy: § 121 odst. 3 obč. zák.

§ 170 IZ

§ 497 obch. zák.

§ 5 IZ

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud zamítl dovolání žalovaného proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 9. 11. 2017.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Rozsudkem ze dne 31. 8. 2016 Krajský soud v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci (dále jen „insolvenční soud“):

[1] Určil, že žalobce (BP I. L.) má za dlužníkem (P. K., žalovaný) nevykonatelnou pohledávku na úrocích z jistiny ve výši 346 210 Kč, přihlášenou do insolvenčního řízení vedeného na majetek dlužníka jako pohledávka č. 2 (bod I. výroku).

[2] Určil, že žalobce má za dlužníkem (žalovaný) nevykonatelnou pohledávku na úrocích z jistiny ve výši 301 130 Kč, přihlášenou do insolvenčního řízení vedeného na majetek dlužníka jako pohledávka č. 6 (bod II. výroku).

[3] Zamítl žalobu v části, v níž se žalobce domáhal určení, že má za dlužníkem (žalovaným) další nevykonatelné pohledávky (ve výroku specifikované),

- na úrocích z prodlení ve výši 3 130 Kč a 3 130 Kč,

- na smluvních pokutách ve výši 16 386 Kč, 40 000 Kč, 13.533 Kč a 30 000 Kč (bod III. výroku).

[4] Uložil žalovanému zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení do 3 dnů od právní moci rozhodnutí částku 22 555,75 Kč (bod IV. výroku).

2. Insolvenční soud vyšel z toho, že:

[1] Společnost 1. faktorská s. r. o. (dále jen „společnost F“) jako věřitel uzavřela se žalovaným jako dlužníkem dne 18. 3. 2010 smlouvu o úvěru (dále jen „první úvěrová smlouva“), na jejímž základě poskytla žalovanému k jeho podnikatelským účelům úvěr ve výši 200 000 Kč, který se žalovaný zavázal splatit (včetně smluveného úroku) ve 240 měsíčních splátkách po 2 890 Kč.

[2] Společnost F jako věřitel uzavřela se žalovaným jako dlužníkem dne 22. 11. 2010 smlouvu o úvěru (dále jen „druhá úvěrová smlouva“), na jejímž základě poskytla žalovanému k jeho podnikatelským účelům úvěr ve výši 150 000 Kč, který se žalovaný zavázal splatit (včetně smluveného úroku) ve 240 měsíčních splátkách po 2.290 Kč.

[3] Společnost F (jako postupitel) uzavřela se žalobcem (jako postupníkem) dne 14. 10. 2011 písemně smlouvu o postoupení pohledávek (dále jen „postupní smlouva“), kterou na žalobce postoupila i pohledávky vůči žalovanému vzešlé z obou úvěrových smluv.

[4] Společnost F podáním z 23. 2. 2012, zaslaným žalovanému téhož dne poštou na adresu uvedenou v úvěrových smlouvách, oznámila žalovanému, že pohledávky z úvěrových smluv postoupila žalobci, se kterým se ale dohodla, že bude pohledávky nadále vymáhat.

[5] Žalovaný podal na sebe 20. 5. 2014 u insolvenčního soudu insolvenční návrh spojený s návrhem na povolení oddlužení.

[6] Usnesením ze dne 30. 6. 2014 zjistil insolvenční soud úpadek žalovaného a povolil mu oddlužení.

[7] Podáním z 2. 7. 2014 žalobce odvolal společnosti F pověření k vymáhání pohledávek z obou úvěrových smluv.

[8] Žalobce přihlásil 30. 7. 2014 do insolvenčního řízení vedeného na majetek žalovaného pohledávku vzešlou z obou úvěrových smluv v celkové výši 1.106.683 Kč, tvořenou celkem 8 dílčími pohledávkami.

[9] Při přezkumném jednání, jež se konalo 25. 8. 2014, popřel dlužník dílčí pohledávky č. 2 a č. 6 co do pravosti s tím, že úroky byly sjednány v rozporu s dobrými mravy.

3. Na výše uvedeném základě insolvenční soud - vycházející z ustanovení § 3028 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, z ustanovení § 526 a § 530 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku (dále jen „obč. zák.“), z ustanovení § 261 a § 497 zákona č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku (dále jen „obch. zák.“), a z ustanovení § 170 písm. a) zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona) - dospěl ve vztahu k vyhovujícím výrokům o věci samé (týkajícím se dílčích pohledávek č. 2 a 6) k následujícím závěrům:

4. Žalobce je jako postupník ve sporu aktivně věcně legitimován, když oznámení o postoupení pohledávky zaslané postupitelem žalovanému na adresu udanou ve smlouvě je účinné a oprávnění postupitele pohledávky nadále vymáhat bylo odvoláno 2. 7. 2014.

5. Tím, že žalovaný podal na sebe 20. 5. 2014 insolvenční návrh, se pohledávky z obou úvěrových smluv staly v plném rozsahu splatnými v souladu s ujednáními obsaženými v člancích III. odst. 9 a VII. odst. 3 obou úvěrových smluv.

6. Poměřováno obsahem obou smluv, nešlo o smlouvy o půjčce, nýbrž o úvěrové smlouvy.

7. U první úvěrové smlouvy činila jistina úvěru 200.000 Kč, přičemž dlužník měl vrátit (splatit) 693 600 Kč (240 x 2 890 Kč). Rozdíl mezi poskytnutým úvěrem a částkou, která měla být splacena, odpovídá tomu, že splátky byly rozvrženy do doby 20 let. Po přepočtení kapitalizovaného úroku na procentní sazbu vychází v projednávaném případě sazba ročního úroku na 17,93 %, čemuž odpovídá i RPSN uvedená v první úvěrové smlouvě. Úrok byl tedy sjednán v přiměřené výši, a tudíž platně; srov. např. „rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. [33 Odo 236/2005](#)“ [jde o rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 2. 2007, který je (stejně jako další rozhodnutí Nejvyššího soudu zmíněná níže) dostupný na webových stránkách Nejvyššího soudu].

8. Ujednání o tom, že se celá půjčka stává splatnou v důsledku podání insolvenčního návrhu, pak nepředstavuje obcházení ustanovení § 170 písm. a) insolvenčního zákona

9. Žalobce měl tudíž právo na zaplacení částky 493 600 Kč na (kapitalizovaném) úroku. Vzhledem k tomu, že potud žalovaný uhradil jen 147 390 Kč, má žalobce za žalovaným pohledávku na úroku ve výši 346 210 Kč (dílčí pohledávka č. 2).

10. U druhé úvěrové smlouvy platí závěry formulované k první úvěrové smlouvě obdobně. Jistina úvěru činila 150 000 Kč, přičemž dlužník měl vrátit (splatit) 549 600 Kč (240 x 2 290 Kč). Úrok tedy odpovídá v kapitalizované výši částce 399.600 Kč. Vzhledem k tomu, že potud žalovaný uhradil jen 98 470 Kč, má žalobce za žalovaným pohledávku na úroku ve výši 301 130 Kč (dílčí pohledávka č. 6)

11. K odvolání žalovaného Vrchní soud v Praze rozsudkem ze dne 9. 11. 2017:

[1] Potvrdil rozsudek insolvenčního soudu v bodech I. a II. výroku (první výrok věta první).

[2] Změnil rozsudek insolvenčního soudu v bodu IV. výroku tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení (první výrok věta druhá).

[3] Uložil žalovanému zaplatit žalobci na náhradě nákladů odvolacího řízení částku 8 228 Kč (druhý výrok).

12. Ve vztahu k potvrzujícímu výroku rozsudku ve věci samé dospěl odvolací soud po přezkoumání napadeného rozhodnutí k následujícím závěrům:

13. Odvolací soud se ztotožňuje se závěrem insolvenčního soudu, že obě úvěrové smlouvy uzavřel dlužník se společností F jako podnikatel, takže nejde o spotřebitelské smlouvy.

14. Majitelem pohledávek č. 2 a 6 se stal žalobce jako postupník, přičemž postupitel jejich postoupení řádně oznámil dlužníku a postupník (žalobce) pohledávky řádně přihlásil do insolvenčního řízení vedeného na majetek dlužníka.

15. Vzhledem k tomu, že úvěry se staly v souladu s ujednáním obsaženým v článku VII. odst. 3 obou úvěrových smluv splatnými doručením insolvenčního návrhu dlužníka insolvenčnímu soudu, má

žalobce právo na zaplacení všech zbývajících dlužných splátek (dlužné jistiny i úroku). O rozpor s ustanovením § 170 písm. a/ insolvenčního zákona nejde, jelikož úroky se staly splatnými před rozhodnutím o úpadku dlužníka. Potud odvolací soud pokazuje na závěry rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 22. 12. 2016, sen. zn. [29 ICdo 88/2014](#) [jde o rozsudek uveřejněný pod číslem 48/2018 Sb. rozh. obč. (dále jen „R 48/2018“)].

II.

Dovolání a vyjádření k němu

16. Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalovaný dovolání, jehož přípustnost vymezuje ve smyslu ustanovení § 237 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“), argumentem, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu a „dovolacím soudem má být vyřešená právní otázka posouzena jinak“. Dovolatel namítá, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (dovolací důvod dle § 241a odst. 1 o. s. ř.), a požaduje, aby Nejvyšší soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

17. V mezích uplatněného dovolacího důvodu vytýká dovolatel odvolacímu soudu, že své závěry opírá o rozhodnutí, která na danou věc nedopadají v plném rozsahu (neboť předpokládají „zesplatnění“ úvěru pro prodlení dlužníka se splácením jednotlivých splátek po dobu delší než 60 dní před vyhlášením úpadku). Namítá, že k „zesplatnění“ závazku dlužníka došlo ujednáním v úvěrové smlouvě k datu doručení jeho insolvenčního návrhu insolvenčnímu soudu, „aniž došlo ke kvalifikovanému prodlení“ s úhradou splátky nebo k jinému porušení smluvních ujednání z úvěrové smlouvy. V úvěrových smlouvách je (dle dovolatele) „zesplatnění“ úvěru formulováno nejasně, neboť je směřován úvěr s půjčkou.

18. Dovolatel dále předkládá dovolacímu soudu k rozhodnutí otázku, zda byl příjemcem „podnikatelského úvěru“ pouze tím, že uvedl v úvěrové smlouvě své „identifikační číslo“, ale „v rozhodné době prokazatelně nepodnikal a měl přerušenu živnostenskou činnost“. Dovojuje, že „celé insolvenční řízení je z toho důvodu postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci“.

19. Podle dovolatele ujednání obsažená v člancích VII. odst. 3 úvěrových smluv, v nichž žalobce směřuje pojmy úvěr a půjčka, proto (pro něj) nejsou dostatečně srozumitelná, a jsou tak neplatná dle § 37 odst. 1 obč. zák. Dovolatel rovněž míní, že splatnost celého úvěru nelze vázat (jako je tomu v člancích VII. odst. 3 úvěrových smluv) na právní moc usnesení o úpadku, neboť právní mocí usnesení o úpadku nastávají „právní účinky prohlášení insolvence“, a tudíž i zákonná ochrana dlužníka proti navyšování dlužné částky. Od tohoto dne nelze uplatnit jako část jistiny úroky přirostlé „po prohlášení úpadku“, tj. úroky vzniklé do budoucna jako kapitalizované úroky, neboť tento postup by vedl k obcházení ustanovení § 170 písm. a/ insolvenčního zákona. Obcházením označeného ustanovení je i ujednání o splatnosti k okamžiku, kdy dlužník doručil (insolvenčnímu) soudu svůj insolvenční návrh, takže ke kapitalizaci úroku za celé období trvání úvěrových smluv nelze přihlížet (žalobce mohl přihlásit úroky pouze za dobu do rozhodnutí o úpadku, tj. do 30. 6. 2014).

20. Ujednání obsažená v člancích VII. odst. 3 úvěrových smluv vedou rovněž ke sjednání výhody daného věřitele (žalobce) na úkor ostatních věřitelů, což odporuje ustanovení § 5 písm. a/ a b/ insolvenčního zákona.

21. K závěru odvolacího soudu, že úvěrové smlouvy uzavíral jako podnikatel, dovolatel namítá, že k podpisu smluv, jak byly formulovány (tedy jako podnikatelských), byl donucen jednáním společnosti F (právního předchůdce žalobce), který jako podmínku uzavření smluv požadoval dovolatelovo identifikační číslo osoby. V době uzavření obou smluv přitom dovolatel již nepodnikal (provozování

živnosti měl přerušeno od 1. 8. 2009 do 1. 8. 2014). Úvodní sdělení v úvěrových smlouvách (o tom, že využije úvěr pro podnikatelské účely) je proto (dle dovolatele) bez právního významu.

22. Věřitel si při uzavírání úvěrových smluv vyhradil, že úvěry může poskytnout pouze pod podmínkou, že dovolatel má identifikační číslo osoby. Jelikož byl dovolatel ve finanční tísní a peníze nutně potřeboval, nezbylo mu nic jiného než uvést své identifikační číslo osoby. Na přečtení úvěrových smluv měl dovolatel cca 10 minut, neboť zástupce věřitele vždy spěchal. Úvěrové smlouvy pak nebyly uzavírány v sídle nebo kanceláři společnosti F a dovolatel neměl možnost si je před podpisem v dostatečném časovém předstihu prostudovat. Proto dovolatel namítá, že úvěr uzavíral jako spotřebitel, že žalobce má právo požadovat v insolvenčním řízení toliko částky uvedené jako pohledávka č. 1 a pohledávka č. 5 a zákonné úroky z obou poskytnutých úvěrů k 30. 6. 2014.

23. K závěru odvolacího soudu, že žalobce prokázal, že původní věřitel (společnost F) oznámil dlužníku (dovolateli) postoupení pohledávky žalobci, dovolatel namítá, že takové oznámení neobdržel a že toto oznámení nesplňuje všechny náležitosti právního úkonu, neboť v něm není řádně specifikována žádná z postoupených pohledávek.

III.

Přípustnost dovolání

24. Rozhodné znění občanského soudního řádu pro dovolací řízení (v aktuálním znění) se podává z bodu 2. článku II části první zákona č. 296/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

25. Dovolání nesměřuje proti žádnému z usnesení vypočtených v § 238a o. s. ř., takže zbývá určit, zda je přípustné podle § 237 o. s. ř. (když pro daný případ neplatí žádné z omezení přípustnosti dovolání podle § 237 o. s. ř., vypočtených v § 238 o. s. ř.).

26. Podle ustanovení § 237 o. s. ř. pak platí, že není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu nebo která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak.

27. Z ustanovení § 237 o. s. ř. vyplývá, že musí jít o rozhodnutí odvolacího soudu, které je založeno na vyřešení právní otázky. Řešená právní otázka může mít povahu hmotněprávní nebo procesní (závisí na posouzení otázek procesního práva). Ustanovení § 241a o. s. ř. vymezuje jako jediný způsobilý dovolací důvod ten, jenž je založen na námitce, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (dovolací důvod dle § 241a odst. 1 o. s. ř.), a s účinností od 30. 9. 2017 výslovně vylučuje možnost odůvodnit dovolání tzv. zmatečnostními vadami řízení dle § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3 o. s. ř. V témže duchu nejsou způsobilým dovolacím důvodem ani tvrzené „jiné vady“, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci a k nimž Nejvyšší soud přihlíží z úřední povinnosti u přípustného dovolání (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), jestliže takové (tvrzené) vady procesu získání skutkových zjištění (zejména provádění a hodnocení důkazů) nezahrnují podmínku existence právní otázky procesního práva ve smyslu § 237 o. s. ř.

28. Poměřováno kritérii vymezenými v odstavcích [26] a [27] nemá Nejvyšší soud důvod připustit dovolání pro řešení otázky, zda sjednané úvěry měly povahu úvěrů spotřebitelských, jelikož dovolatel v době jejich sjednání ani nepodnikal. Skutková tvrzení, jimž se dovolatel vymezuje proti závěru, že šlo o smlouvy uzavřené mezi podnikateli, totiž dovolatel poprvé uplatnil (jak patrně ze spisu) až v

rámci podaného dovolání. Přihlédnout k těmto tvrzením Nejvyššímu soudu zapovídá ustanovení § 241a odst. 6 o. s. ř., takže není důvod připustit dovolání k prověření jejich správnosti.

29. Důvod připustit dovolání k prověření závěru odvolacího soudu, že žalobce prokázal, že původní věřitel (společnost F) oznámil dlužníku (dovolateli) postoupení pohledávky žalobci, Nejvyšší soud též nemá, když právní posouzení věci odvolacím soudem je v dotčeném ohledu souladné se závěry formulovanými na dané téma v rozsudku velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 9. prosince 2009, sp. zn. [31 Cdo 1328/2007](#), uveřejněném pod číslem 61/2010 Sb. rozh. obč. Dovatel nadto přehlíží, že odvolací soud založil své úvahy na dané téma na souběžně formulovaném závěru, podle něž je žalobce (coby postupník) aktivně věcně legitimován k vymáhání pohledávek č. 2 a 6 bez zřetele k tomu, zda oznámení o postoupení pohledávky zaslané dlužníku postupitelem, bylo řádné; tento závěr dovolání nenapadá.

30. Nejvyšší soud nicméně shledává dovolání přípustným k posouzení klauzule obsažené v článku VII. odst. 3 úvěrových smluv, v insolvenčních souvislostech neřešené.

IV.

Důvodnost dovolání

31. Vady řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), se ze spisu se nepodávají, Nejvyšší soud se proto - v hranicích právních otázek vymezených dovoláním - zabýval tím, zda je dán dovolací důvod uplatněný dovratelem, tedy správností právního posouzení věci odvolacím soudem co do výkladu článku VII. odst. 3 úvěrových smluv.

32. Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

33. Skutkový stav věci, jak byl zjištěn soudy nižších stupňů, dovoláním nebyl (ani nemohl být) zpochybněn a Nejvyšší soud z něj při dalších úvahách vychází.

34. Pro další úvahy Nejvyššího soudu jsou rozhodná následující ustanovení insolvenčního zákona, zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, a obchodního zákoníku:

§ 170 (insolvenčního zákona)

V insolvenčním řízení se neuspokojují žádným ze způsobů řešení úpadku, není-li dále stanoveno jinak,

a/ úroky, úroky z prodlení a poplatek z prodlení z pohledávek přihlášených věřitelů, vzniklých před rozhodnutím o úpadku, pokud přirostly až v době po tomto rozhodnutí,

b/ úroky, úroky z prodlení a poplatek z prodlení z pohledávek věřitelů, které se staly splatné až po rozhodnutí o úpadku,

(...)

§ 121 (obč. zák.)

(...)

(3) Příslušenstvím pohledávky jsou úroky, úroky z prodlení, poplatek z prodlení a náklady

spojené s jejím uplatněním.

§ 497 (obch. zák.)
Základní ustanovení

Smlouvou o úvěru se zavazuje věřitel, že na požádání dlužníka poskytne v jeho prospěch peněžní prostředky do určité částky, a dlužník se zavazuje poskytnuté peněžní prostředky vrátit a zaplatit úroky.

35. V citované podobě, pro věc rozhodné, platilo ustanovení § 170 insolvenčního zákona od rozhodnutí o úpadku dlužníka, aniž později doznalo změn. Citovaná ustanovení občanského zákoníku a obchodního zákoníku platila v nezměněné podobě (pro věc opět rozhodné) od uzavření úvěrových smluv do 31. 12. 2013.

36. Předmětem dalšího výkladu jsou následující klauzule obou úvěrových smluv:

VII.

(...)

3. Právo věřitele na okamžité splacení celého úvěru vzniká, vedle důvodů uvedených v bodu III. odst. 9 této smlouvy, také tehdy, když proti kterékoliv zavázané osobě, kterou se rozumí dlužník, či vedlejší účastník, bude vydáno usnesení o exekuci na její majetek či usnesení o jejím úpadku. (...) Splatnost celého úvěru ve všech uvedených případech nastává ke dni, kdy nastala skutečnost zakládající věřiteli právo na okamžité splacení celého úvěru. Jestliže příslušná zavázaná osoba podá insolvenční návrh sama na sebe, splatnost celé půjčky nastává k okamžiku, kdy byl insolvenční návrh doručen soudu.

37. Nejvyšší soud již v rozsudku velkého senátu obchodního kolegia ze dne 24. 3. 2004, sp. zn. [35 Odo 101/2002](#), uveřejněném pod číslem 5/2006 Sb. rozh. obč., přiznal účastníkům smluvního vztahu právo dohodnout se (typově např. v mezích smlouvy o úvěru - srov. § 497 a násl. obch. zák.), že sjednané úroky se stanou součástí jistiny [že k ní podle dohody účastníků budou přičítány coby civilní plody peněz (*fructus civiles*)] a následně pak věřiteli právo požadovat, aby dlužník pro případ prodlení s placením takto zvýšené jistiny platil sjednanou nebo zákonem stanovenou sazbu úroku z prodlení.

38. Obstojí-li závěr, že v souladu s článkem VII. odst. 3 úvěrových smluv nastala splatnost úvěrů s příslušenstvím ke dni podání insolvenčního návrhu dlužníkem (tedy k 20. 5. 2014), pak nelze přitakat dovolatelově argumentaci o nutné aplikaci § 170 písm.)/ insolvenčního zákona. Jinak řečeno, není možné vyloučit z uspokojení příslušenství pohledávky ve chvíli, kdy se kapitalizovaný úrok stal ještě před rozhodnutím o úpadku (zde před 30. červnem 2014) součástí jistiny pohledávky (či jistinou samotnou), a to bez ohledu na to, zda se tak stalo v důsledku prodlení dlužníka s úhradou splátek, nebo na základě jiné (platné) podmínky úvěrové smlouvy (srov. obdobně [R 48/2018](#)).

39. Zbývá určit, zda klauzule obsažená v článku VII. odst. 3 úvěrových smluv je platnou podmínkou úvěrových smluv.

40. Jak je patrné z ustanovení § 306 odst. 1 obch. zák. (právo věřitele žádat splnění závazku ručitelem, je-li nepochybné, že dlužník svůj závazek nesplní) nebo z ustanovení § 326 odst. 2 obch. zák. (odstoupení od smlouvy při prohlášení konkursu na majetek druhé strany), není v závazkovém právu neobvyklé vázat vznik práv věřitele (těch, které by jinak neměl) ke ztrátě způsobilosti druhé smluvní strany dostát svým závazkům (typicky tehdy, je-li v úpadku). Přitom je zjevné, že s přihlédnutím k dikci § 132 odst. 1 insolvenčního zákona (ve znění účinném i v době, kdy dlužník

podal na sebe insolvenční návrh v této věci) se zahájení insolvenčního řízení na majetek dlužníka na základě dlužnického insolvenčního návrhu v zásadě rovná přiznání dlužníka, že je v úpadku, nebo že mu úpadek hrozí. Možnost ujednat si v úvěrové smlouvě splatnost celého dluhu (včetně sjednaných úroků) pro případ, že (úvěrový) dlužník na sebe podá insolvenční návrh (zahájí insolvenční řízení), tedy neodporuje žádnému kogentnímu ustanovení zákona (včetně ustanovení § 170 písm. a/ a b/ insolvenčního zákona), ani základním zásadám insolvenčního řízení, jak jsou vyjádřeny především v § 5 insolvenčního zákona.

41. Důvod prohlásit zkoumané klauzule za neplatné pro neurčitost (jak požaduje dovolatel) Nejvyšší soud neshledal, když při respektování výkladových pravidel určených ustanoveními § 35 odst. 2 obč. zák. a § 266 obch. zák., a zásad pro výklad právních úkonů formulovaných např. v důvodech rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 30. 3. 2000, sp. zn. [20 Cdo 2018/98](#), uveřejněného pod číslem 35/2001 Sb. rozh. obč., a v nálezů Ústavního soudu ze dne 14. 4. 2005, sp. zn. [I. ÚS 625/03](#), uveřejněném pod číslem 84/2005 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu, nemůže být ani řeči o tom, že jde o ujednání neplatná jen proto, že v nich byl úvěr označen též jako „půjčka“.

42. Tento závěr s sebou nese konečné posouzení podaného dovolání jako neopodstatněného. Nejvyšší soud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), dovolání zamítl (§ 243d písm. a/ o. s. ř.).

43. Výrok o nákladech dovolacího řízení se opírá o ustanovení § 243c odst. 3, § 224 odst. 1 a § 142 odst. 1 o. s. ř., když dovolání žalovaného bylo zamítnuto a u žalobce nebyly zjištěny žádné prokazatelné náklady dovolacího řízení.

44. Nejvyšší soud rovněž nepřehlédl, že insolvenční řízení na majetek žalovaného v mezidobí pravomocně skončilo na základě usnesení ze dne 19. 11. 2019, jímž insolvenční soud (mimo jiné) vzal na vědomí splnění oddlužení dlužníkem (bod I. výroku) a přiznal dlužníku osvobození od placení zbytku pohledávek (bod VI. výroku). Tato skutečnost se v souladu s ustanovením § 159 odst. 3 a 4 insolvenčního zákona promítla i v záhlaví tohoto rozhodnutí (došlo ke změně sporu na spor o určení pravosti pohledávky pro dobu, po kterou trvalo insolvenční řízení).